

Skötselplan för Labbramsängens naturreservat i Värnamo kommun

Skötselplan för Labbramsängens naturreservat i Värnamo kommun	1
Skötselplanens giltighetstid	2
1. Syftet med naturreservatet	3
2. Beskrivning av området	3
2.2 Prioriterade bevarandevärden	4
2.3 Topografi, geologi och hydrologi	4
2.4 Historik och markanvändning	4
2.5 Växt- och djurliv	5
2.6 Friluftsliv	6
2.7 Bebyggelse och anläggningar	6
2.8 Källförteckning	6
3 Mål och skötselåtgärder för naturreservatet	6
3.2 Övergripande mål med skötseln	6
3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	7
4.3. Oplanerade övergripande åtgärder	10
4.4. Friluftsliv och gränser	10
4.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder	11
5. Dokumentation och uppföljning	11
4.1. Uppföljning av skötselåtgärder	11
4.2. Uppföljning av bevarandemål	12
5. Bilagor	12

Skötselplanens giltighetstid

Skötselplanen har upprättats av Länsstyrelsen i Jönköpings län 2025 och gäller tills vidare men bör revideras när tillsyn eller uppföljning visar att behov finns. Beslutets syfte och föreskrifter sätter ramarna för skötselplanens revidering. Beslut om naturreservat fattades den 17 september 2003.

Vid frågor om skötsel av naturreservat kontakta Länsstyrelsens växel, telefon: 010-223 60 00.

1. Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

Syftet med reservatet är att bevara och utveckla ett stort och sammanhängande område med lövdominerad sumpskog med därtill hörande flora och fauna. Syftet är även att bevara områdets hydrologiska värden med källpåverkan och unika källkupoler. Syftet ska uppnås genom naturvårdsinriktad skötsel.

2. Beskrivning av området

2.1 Administrativa data

Namn	Labbramsängen
Skyddsform	Naturreservat
Areal	155,5 hektar (ha) varav vatten 0 ha
Beslut om Natura 2000	Ja (SE0310624)
IUCN-kategori	IV – Habitat/Artskyddsområde
Miljömål	Levande skogar, Ett rikt växt- och djurliv, Myllrande våtmarker
Län	Jönköping
Kommun	Värnamo
Socken	Rydaholm
Naturgeografisk region	Sydöstra Smålands skog- och sjörika slätt (12a)
Mittpunktskoordinater	E 6314030 – N 455240 (SWEREF99TM)
Lägesbeskrivning	ca 2 km sydväst om Rydaholms kyrka
Fastigheter	Nederled 15:2 och delar av Nederled 1:3, 2:3, 2:4, 6:3 och 6:4 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 3
Fastighetsägarkategorier	Enskilda, staten (Naturvårdsverket)
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Areal per markslag

Skog	136 ha
Impediment	3,7 ha
Våtmark	15,3 ha
Övrigt	0,5 ha

2.2 Prioriterade bevarandevärden

Naturtyp	Lövsumpskog med källmiljöer, källkupoler, samt andra våtmarker som skogbevuxen myr och öppna myrar och kärr
Strukturer	Ostörd hydrologi, klibbal på socklar, död ved
Arter	Skogsdvärgsnäcka, strimgrynsnäcka med flera arter knutna till källmiljöer och lövsumpskogsmiljöer

2.3 Topografi, geologi och hydrologi

Labbramsängen är ett låglänt sumpskogsområde med många källflöden. I nordvästra delen av naturreservatet finns det några källkupoler. Källkupolerna utgör det mest spektakulära av områdets höga hydrologiska värden. Det finns flera bäckar och diken i området. Labbramsängen ligger i Helge ås huvudavrinningsområde. Området är ganska flackt där högsta punkten ligger ca 205 meter över havet och lägsta punkten ca 30 meter lägre.

Berggrunden är gnejs och jordarten är huvudsakligen sandig morän med torv i vissa delar, både mossetorv och kärrtorv.

Källkupoler är en sällsynt naturtyp som är uppbyggd av järnockra och torv. Kupolen bildas när det mycket järnhaltiga vattnet trycks upp genom källutflödet och sedan avlagras som järnockra utmed kupolens sidor samtidigt som torven växer till.

2.4 Historik och markanvändning

Det finns en karta från år 1848 där större delen av naturreservatet finns med. Den kartan visar att i stort sett hela det norra området och även södra delen i huvudsak var fuktig slätteräng. Små områden var lite torrare och användes också som äng. Mellan dessa vidsträckta ängsområden var det betesmark.

Rester av torvtäkt finns på mossen i nordöstra delen. Det finns också många diken som påverkar området och en markavvattningsförrättning från 1914-1916 i den södra delen.

Det finns inga kultur- eller fornlämningar registrerade i naturreservatet.

2.5 Växt- och djurliv

Labbramsängen är en av länets största sumpskogar. Större delen domineras av klibbal med inslag av gran, tall, björk och ask. Mindre delar är att betrakta som gransumpskog. Klibbalarna är av varierande ålder och det finns en viss sockelbildning, men alkärren har inte så hög ålder att några riktigt stora socklar har bildats. Den lilla skorplaven rostfläck har noterats på klibbal. Rostfläck som är relativt vanlig på ek i skuggiga miljöer signalerar höga naturvärden då den växer på klibbal.

Längst i nordöst samt i söder finns två små tallmossar. I söder finns även en kärrartad öppen våtmark där den västra delen har använts som odlingsmark.

Flera små bäckar, med klart vatten och sandiga/grusiga bottnar, rinner genom sumpskogen i nord-sydlig riktning. Det finns också flera diken.

På fastmarken finns det en grandominerad barrskog som mestadels är ganska ung. Äldre granskog som fanns när naturreservatet bildades 2003 är till största delen försvunnen. Många av granarna ramlade i stormarna 2005 och 2007. Därefter angreps många av de återstående granarna av granbarkborrar och det finns inte mycket äldre gran kvar i naturreservatet. En del av granskogarna var jämnåriga och skulle restaureras och det virket kunde upparbetas i enlighet med skötselplanen från 2003. Även att en del virke upparbetas så innehåller skogen stora mängder grov död ved av gran. Skogen som domineras av gran och björk är tät och har till största delen vuxit upp de senaste 15-20 åren.

Åtminstone tre unika så kallade källkupoler finns i nordvästra delen. Den största kupolen är över 40 meter i diameter och cirka 3 meter hög. Kupolerna är uppbyggda av järnockra och sidorna täcks av rännilar med utfällda järnföreningar. På och i anslutning till källkupolerna växer flera krävande mossor och kärlväxter, bland annat källpraktmossa, ögonpyrola, mossviol och gullpudra. Rikligt med snäckor har noterats vid kupolerna.

I området finns rikligt med rödgul trumpetsvamp och gullpudra. Rödgul trumpetsvamp är en tydligt kalkgynnad art, som även kan uppträda på små mineralrika ytor som t.ex. källpåverkad skogsmark med ytligt och rörligt markvatten. Gullpudra är en art som är knuten till näringsrika, källpåverkade miljöer.

Skogsdvärgsnäcka och strimgrynsnäcka är två lite mer krävande snäckarter som noterats i Labbramsängen. I övrigt är djurlivet dåligt undersökt.

Uppgift om noterade förekomster av signalarter finns samlade i bilaga 2A från 2003. Inom naturreservatet har det inte noterats några arter som ingår i EU:s art- och habitatdirektiv.

2.6 Friluftsliv

Det finns en informationsskylt och en parkeringsplats i naturreservatet. I övrigt finns det inga friluftsanordningar. Det är svårt att ta sig fram i området eftersom sumpskogarna bitvis är mycket blöta.

2.7 Bebyggelse och anläggningar

Det finns ingen bebyggelse eller andra anläggningar inom naturreservatet.

2.8 Källförteckning

Kulturmiljöregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen, 2000. *Miljöövervakning av landlevande mollusker i skyddade områden i Jönköpings län 1999*. Meddelande 2000:35.

Naturvårdsverket, 1994. *Myrskyddsplan för Sverige*. Reviderad 2007 och 2016.

SGU. Jordartskarta

SGU. Berggrundskarta

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

www.artportalen.se

3 Mål och skötselåtgärder för naturreservatet

3.2 Övergripande mål med skötseln

Naturreservatet ska domineras av en lövsumpskog med klibbal. Det ska finnas gamla träd, socklar på alarna och gott om död ved i olika successioner. På fastmarken ska det finnas en naturskogsartad barrblandskog med stort inslag av lövträd. De unika källkupolerna

ska bevaras. Tallmyrarna och de öppna kärren ska bevaras. Området ska hysa en artrik flora och fauna särskilt med avseende på snäckor, mossor och kärlväxter som trivs i källpåverkade miljöer och lövsumpskog. Det finns många diken och en del gamla torvtäcker i naturreservatet och det är prioriterat att hydrologiskt restaurera dessa.

Naturreservatet är indelat i 4 skötselområden:

1. Lövsumpskog
2. Barrskog
3. Tallmossar
4. Öppna kärr

3.2. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

För skötselområdesindelning, se skötselplankarta bilaga 2b.

Skötselområde 1: Lövsumpskog, 83,5 ha

Områdesbeskrivning

Skötselområdet utgörs av lövsumpskogen i Labbramsängen. Skogen domineras av klibbal med inslag av björk, gran, ask och tall. En mycket stor andel är källpåverkad och terrängen är svårframkomlig på grund av den blöta marken. Bitvis finns det rikligt med död ved. Källkupolerna finns i skötselområdet.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av en äldre, flerskiktad lövsumpskog som domineras av klibbal med inslag av andra lövträd och i viss mån gran. Det ska utvecklas socklar på alarna och det ska finnas gott om död ved. Hydrologin ska vara så naturlig som möjligt. Källkupolerna ska bevaras och hållas fria från träd i den mån det är möjligt. Det ska finnas förutsättningar för en artrik flora och fauna av mossor, kärlväxter och snäckor som är knutna till källpåverkade sumpskogsmiljöer. Arealen lövsumpskog ska utgöra minst 51,6 ha. Arealen källor och källkärr ska utgöra ca 0,27 ha. Arealen taiga ska utgöra ca 3,5 ha.

Restaureringsåtgärder

- Hydrologisk restaurering efter utredning.

Löpande skötselåtgärder

- Røjning av ung gran vid behov.
- Røjning av träd av igenväxningskaraktär på och i anslutning till källkupolerna.

Skötselområde 2: Barrblandskog, 53,3 ha**Områdesbeskrivning**

Skötselområdet utgörs av flera områden där det mesta är tät ung barrskog som domineras av gran och björk. Det finns gott om grov död granved. Det finns små områden med lite äldre gran.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av en flerskiktad barrblandskog med stort inslag av olika arter av lövträd och tall. Det ska finnas gott om död ved och skogen ska vara luckig med inslag av grova träd. Hydrologin ska vara så naturlig som möjligt. Arealen taiga ska utgöra ca 20,5 ha. Arealen lövsumpskog ska utgöra ca 11,7 ha. Arealen skogbevuxen myr ska utgöra 0,5 ha.

Om man genomför restaureringar av hydrologin kan arealen lövsumpskog komma att öka.

Restaureringsåtgärder

- Hydrologisk restaurering efter utredning. Det behövs också en översyn och eventuell omprövning av den markavvattningsförrättning som berör delar av området.
- Røjning och avverkning av främst gran men också lövträd görs där det är möjligt för att skapa en luckig och flerskiktad barrblandskog, samt gynna förekomst av lövträd, tall och grova träd. Åtgärderna kan behöva göras flera gånger med ca 10 års mellanrum. Gran som tagits ner får även forslas ut om det bedöms gynna naturvärdena.

Löpande skötselåtgärder

- Røjning av främst gran vid behov för att gynna förekomsten av lövträd och tall i barrblandskogen.

Skötselområde 3: Tallmosse, 12,7 ha

Områdesbeskrivning

I reservatet nordöstra respektive sydligaste del finns två tallmossar. Den norra är till viss del påverkad av torvtäkt. Fältskiktet utgörs av tuvull, skvattram, blåbär och lingon i fältskiktet. Den södra delen ligger inom en markavvattningsförrättning.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av skogbevuxna myrar med naturlig hydrologi och död ved. Arealen skogbevuxen myr ska vara 12,7 ha.

Restaureringsåtgärder

- Hydrologisk restaurering efter utredning. Det behövs också en översyn och eventuell omprövning av den markavvattningsförrättning som berör delar av området.

Löpande skötselåtgärder

- Röjning av igenväxningsvegetation vid behov.

Skötselområde 4: Öppna kärr, 6 ha

Områdesbeskrivning

Längst i söder finns en öppen kärrartad våtmark som domineras av olika starrarter och blåtåtel. I våtmarkerna finns även enstaka björk och tall. Den västra delen har använts som odlingsmark. I den gamla ägo gränsen rinner en rätad och fördjupad bäck. Hela skötselområdet ligger inom en markavvattningsförrättning.

Bevarandemål

Skötselområdet ska utgöras av huvudsakligen öppna kärr med naturlig hydrologi. Arealen öppna kärr ska vara 3,7 ha.

Restaureringsåtgärder

- Hydrologisk restaurering efter utredning. Det behövs också en översyn och eventuell omprövning av den markavvattningsförrättning som berör området.

Löpande skötselåtgärder

- Röjning av igenväxningsvegetation vid behov.

4.3. Oplanerade övergripande åtgärder

Inom hela naturreservatet är det tillåtet att bekämpa för området invasiva eller främmande arter.

4.4. Friluftsliv och gränser

Det finns en parkeringsplats och en informationsskylt vid parkeringen.

För lokalisering av friluftsanordningar, se karta bilaga 2b.

Bevarandemål

Gränsmarkeringen för området ska vara i gott skick. Besökare till naturreservatet ska kunna ta del av föreskrifter och information om områdets naturvärden och kulturvärden genom lättillgängliga informationstavlor som är i gott skick och en informativ hemsida. Informationen i området förhöjer upplevelsen av besöket, hjälper besökarna att få sina förväntningar uppfyllda och bidrar till att syftet med områdesskyddet uppnås. Det ska finnas en parkeringsplats för besökare.

Skötselåtgärder

- Naturreservatets gränser ska underhållas enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
- Informationstavlan ska underhållas och byts ut vid behov.
- Naturreservatet ska ha en egen sida på Länsstyrelsens webbplats med information om områdets naturvärden och tillgänglighet.
- Informationstavlan ska innehålla karta över området, information om naturreservatets naturvärden samt naturreservatsföreskrifter för allmänheten.
- En parkeringsplats för minst 3 bilar underhålls vid behov.

4.5. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Var	När
Gränsmarkering	Yttergräns	Underhåll vid behov
Informationstavla	Skötselområde 2	Underhåll vid behov
Parkeringsplats	Skötselområde 2	Underhåll vid behov
Hydrologisk restaurering efter utredning	Skötselområdena 1, 2, 3 Skötselområde 4 får också restaureras med det ligger helt inom en markavvattningsförrättning	Första insatsen görs senast 2030 och därefter vid behov eller när det är möjligt
Röjning av ung gran	Skötselområdena 1, 2	Vid behov
Röjning av igenväxningsvegetation	Källkupolerna i område 1 samt i område 3 och 4	Vid behov
Restaurering genom röjning och avverkning av främst gran för att skapa en luckig och flerskiktad barrblandskog med stor andel lövträd	Skötselområde 2	Första insatsen görs senast 2035 och därefter var 10:e år tills bevarandemålet uppnåtts

5. Dokumentation och uppföljning

4.1. Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs inom naturreservatet ska följas upp och dokumenteras enligt Naturvårdsverkets och Länsstyrelsens riktlinjer.

4.2. Uppföljning av bevarandemål

En fördjupad uppföljning av naturreservatets värden (natur- och friluftslivsvärden) och de uppsatta bevarandemålen bör ske.

Uppföljningen ska ske enligt riktlinjer för uppföljning av skyddade områden.

5. Bilagor

2a Artlista

2b Skötselplankarta

Förekomst av rödlistade arter och signalarter – inom naturreservatet Labbramsängen

Art	Kategori	Invent.år	Ref.
Kärlväxter			
Kärrfibbla <i>Crepis paludosa</i>	S2	2001	HG
Gullpudra <i>Chrysosplenium alternifolium</i>	S2	2001	HG
Ögonpyrola <i>Moneses uniflora</i>	S3	1997	SVS
Bäckbräsma <i>Cardamine amara</i>	S2	1997	SVS
Mossor			
Långfliksmossa <i>Nowellia curvifolia</i>	S2	2001	HG
Västlig hakmossa <i>Rhytidiadelphus loreus</i>	S3	2001	HG
Vårig sidenmossa <i>Plagiothecium undulatum</i>	S3	2001	HG
Rutlungmossa <i>Conocephalum conicum</i>	S3	2001	HG
Blåmossa <i>Lecobryum glaucum</i>	S2	2001	HG
Stubbsidenmossa <i>Herzogiella seligeri</i>	S1	2001	HG
Källpraktmossa <i>Pseudobryum cinclidioides</i>	S3	1997	SVS
Lavar			
Gammelgranslav <i>Lecanactis abietina</i>	S1	2001	HG
Rostfläck <i>Arthonia vinosa</i> (på klibbal)	S3	2001	HG
Svampar			
Rödgul trumpetsvamp <i>Cantharellus aurora</i>	S3	2001	HG
Fåglar			
Skogssnäppa		2001	HG
Snäckor			
Skogsdvärgsnäcka <i>Carychium tridentatum</i>	NT	1999	LST
Strimgrynsnäcka <i>Vertigo substriata</i>		1999	LST

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter och andra arter av intresse.

Kategori anges för;

rödlistade arter (Artdatabanken 2000 *Rödlistade arter i Sverige 2000*): (RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) missgynnad, (DD) kunskapsbrist, (LC) rödlistad 1995 men 2000 bedömd livskraftig
signalarter (Skogsstyrelsen 1995 (kärlväxter), 2000 (kryptogamer) *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog*): (S3) högt signalvärde, (S2) medelgott signalvärde, (S1) lågt signalvärde

Referens: (SVS) Skogsvårdsstyrelsen, (HG) Helena Gralén, Länsstyrelsen, (LST) Länsstyrelsen

Labbramsängens naturreservat

Skötselplankarta
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2025-11-05, dnr 4014-2025

